

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
Sprawozdanie. Mariola T. Kozubek, Hanna Foks, Marcelina Szymczyk Student aktywny – trzy lata Studenckiego Koła Naukowego Nauk o Rodzinie „Pro” (2012-2015).....	11
I. ZADANIA I WYZWANIA ASYSTENTURY RODZIN JAKO NOWEJ PROFESJI W DZIEDZINIE PRACY SOCJALNEJ. TEORIA I PRAKTYKA	
Rozdział 1. Monika Kornaszewska-Polak Analiza sytuacji współczesnych rodzin z uwzględnieniem problemów regionu śląskiego	25
Rozdział 2. Monika Kornaszewska-Polak Asystent i asystowanie jako nowa profesja społeczna w dziedzinie pracy socjalnej	39
Rozdział 3. Paulina Wadowska Historyczny rys niesienia pomocy potrzebującym. Od religijnych form pomocy ubogim do współczesnych uwarunkowań prawnych.....	59
Rozdział 4. Katarzyna Gawron Formy współpracy asystenta rodziny z ośrodkiem pomocy społecznej	69
Rozdział 5. Katarzyna Noras Wielopropblematowość w rodzinach dysfunkcyjnych na przykładzie serialu „Głęboka woda”	79
Rozdział 6. Ilona Bartocha Asystentura rodziny wobec nowych form życia małżeńsko-rodzinnego	93
Rozdział 7. Marcelina Szymczyk Istota pracy asystenta rodziny w kontekście trudności opiekuńczo-wychowawczych.....	103
Rozdział 8. Adriana Kamińska Asystowanie w kontekście problemów alkoholowych rodzin	113
Rozdział 9. Hanna Foks Specyfika pracy asystenta z osobą niepełnosprawną i jej rodziną	127
Rozdział 10. Monika Kornaszewska-Polak Aktualne wyzwania stojące przed asystentami rodzin	139

II. UWARUNKOWANIA PRACY ASYSTENTÓW RODZIN W ŚRODOWISKU ŚLĄSKIM

Rozdział 11. Monika Kornaszewska-Polak

Program badań asystentów rodzin: cel,
opis grupy badawczej i narzędzi badawczych..... 159

Rozdział 12. Monika Kornaszewska-Polak

Analiza wyników Inwentarza Osobowości NEO-FFI..... 171

Rozdział 13. Monika Kornaszewska-Polak, Sylwia Czop, Sylwia Wróbel

Analiza wyników ankiety przeprowadzonej wśród asystentów rodzin..... 177

Rozdział 14. Monika Kornaszewska-Polak, Sylwia Czop, Sylwia Wróbel

Analiza wyników ankiety przeprowadzonej wśród kierowników
zespołów asystentów rodzin..... 203

Rozdział 15. Monika Kornaszewska-Polak

Wnioski z przeprowadzonych badań 225

ZAKOŃCZENIE..... 231

ANEKSY

Aneks 1. Wzory dokumentów wykorzystywanych w pracy asystenta rodziny..... 241

Aneks 2. Stresory w pracy asystenta i objawy wypalenia zawodowego 247

Aneks 3. O pracy terapeutycznej asystenta rodziny – wywiad..... 251

Aneks 4. Postawa wyuczonej bezradności 254

Aneks 5. Ankieta dla asystenta rodziny..... 257

Aneks 6. Kwestionariusz wywiadu z przełożonymi asystentów rodzin 264

Aneks 7. Ośrodki kształcące asystentów rodzin w Polsce..... 266

BIBLIOGRAFIA..... 277

BIBLIOGRAFIA DODATKOWA 291

SUMMARY 295

INDEKS RZECZOWY 299

ustawa z 2011 r. W drugiej części monografii zaprezentowano wyniki badań, które przeprowadzono wiosną 2015 r. na terenie dwunastu miejskich ośrodków pomocy społecznej regionu Górnego Śląska.

Część teoretyczna pt. *Zadania i wyzwania asystentury rodzin jako nowej profesji w dziedzinie pracy socjalnej* zawiera dziesięć rozdziałów podejmujących kwestie historycznych i współczesnych czynników kształtujących pracę asystentów rodzin. Ramy teoretyczne dla podejmowanych tematów stanowią Rozdział 1, Rozdział 2 oraz Rozdział 10. W pierwszym rozdziale została przedstawiona analiza współczesnej rodziny z podkreśleniem obecnego kontekstu kulturowego oraz ze wskazaniem obszarów problemowych, z którymi rodzina często sobie nie radzi. Niemożliwość sprostania problemom powoduje u członków rodzin różnorodne dysfunkcje, w rozwiązywaniu których ma pomóc asystent. Jego rola, zadania, kompetencje i metody pracy zostały przedstawione w drugim rozdziale, wskazano w nim także na te początki asystentury, które wyznaczyły kształt pracy obecnie zatrudnionym asystentom rodzin. W dalszym toku rozważań części teoretycznej przyjrano się zagadnieniom szczegółowym związanym ze specyfiką pracy asystenta w różnych środowiskach.

Kwestie szczegółowe dotyczące obowiązków asystenta rodzin podjęły kolejne rozdziały opisujące z jednej strony historyczne korzenie pomagania, z uwzględnieniem ich chrześcijańskich pierwowzorów (Rozdział 3), oraz z drugiej strony – współczesny kontekst środowiskowy i instytucjonalny. Sukces w pracy z rodziną zależy w dużej mierze od współpracy z pracownikami socjalnymi w ramach tego samego ośrodka OPS oraz z różnymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny na terenie gminy (Rozdział 4). Autorki poszczególnych rozdziałów skupiły się na wskazaniu zarówno opisów trudnej sytuacji życiowej środowisk dysfunkcyjnych, jak i na podkreśleniu praktycznych aspektów warsztatu pracy asystentów rodzin w tych środowiskach. W kolejnych rozdziałach podjęto następujące zagadnienia problemowe występujące w rodzinach: równoległe występowanie wielu trudności (wielopropblemowość), nowe formy życia małżeńsko-rodzinnego, trudności opiekuńczo-wychowawcze, problem alkoholowy czy trudności środowisk, w których zamieszkują osoby niepełnosprawne (dzieci lub rodzice) (Rozdziały 5–9). Opis praktycznych aspektów pracy asystenta w wymienionych obszarach ma służyć budowaniu kompetencji trafnego stawiania diagnozy sytuacji rodziny.

Podsumowanie zagadnień teoretycznych znajduje się w Rozdziale 10, który ukazuje aktualne wyzwania stojące przed asystentami rodzin. W rozdziale tym analizowana jest skuteczność asystentury opierającej się na określonym warsztacie pracy (metody i narzędzia) oraz zagrożenia dla pracy asystenta będące pochodną warunków, w jakich wykonuje on swoje obowiązki. Poruszono również kwestie postulatów optymalizacji pracy asystenta oraz przyszłości tego zawodu. Konfrontacja trudności zgłaszanych przez środowisko z tymi, które doświadczają asystenci rodzin oraz ich przełożeni, stała się odniesieniem dla przeprowadzenia badań terenowych.

W części badawczej pt. *Uwarunkowania pracy asystentów rodzin w środowisku śląskim* przedstawiono wyniki przeprowadzonych badań, w toku których przebadano 88 asystentów z dwunastu ośrodków OPS oraz ich przełożonych. Celem badań było sporządzenie